

Zázraky ve vajíčku

(Víkend DNES – Klára Kubičková: Zázraky ve vajíčku – upraveno)

Ke každému odstavci vytvoř alespoň 1 otázku. Odstavec nebo jeho část bude odpovědí na otázku. Odpovědi na otázky si v textu barevně vyznač.

Když je kuřecímu zárodku 6 dní, je už ve vajíčku patrný jeho zobák. Když je mu 9 dní, začíná mu růst prachové peří. A v 11 dnech se mu na hlavě vytvoří hřebínek. Uvnitř slepičího vajíčka se dějí zázraky 21 dní. Přesně takovou dobu potřebuje kuře k vylíhnutí.

.....

.....

Slepičí vajíčko patří k nejkřehčím. Původně byly slepice divoké a jejich vajíčka byla 3krát menší. Domestikací a šlechtěním jsme se dopracovali k nosnicím, jež dávají vejce přes 60 gramů těžká. Na tvorbu skořápky však mají v těle pořád stejné množství materiálu, proto se slepičí skořápky tak snadno rozbijí. Divoce žijící ptáci mají obvykle vajíčka mnohem bytelnější. Musí totiž chránit mláďata.

.....

.....

A nejde jen o pevnost, příroda je mocná i jinak. Zatímco třeba sovy, které kladou vajíčka do dutin stromů, je mají skoro kulatá, severské kachny alkouni snášejí malé „hrušky“. Kladou je totiž na skalní římsy, odkud by se kulatá vajíčka snadno skutálela. Když se přeci toto vejce dá do pohybu, opisuje jen malý kruh.

.....

.....

Ptáci si stavějí hnízda jen kvůli hnízdění. A tak si potápky zjara stavějí hnízdo z vodních rostlin, aby jim vajíčka neuplavala a aby jejich mláďata neprochladla od studené vodní hladiny. Datlové si zase hledají duté stromy a snášejí vajíčka v nich, protože na zemi by byla snadno přístupná predátorům. Zatímco tuňák musí vejce hrát na vlastním těle pod zvláštním převísem kůže na břiše, ptáci v Africe dělají všechno pro to, aby jim slunce jejich potomky neuvařilo natvrdo.

.....

.....

.....

Vejce hýří barvami. Vajíčka kulíka písečného jsou černomodře kropenatá, protože je matka snáší do důlku na pobřeží mezi oblázky, a tím jsou dokonale maskovaná. Ptáci, kteří kladou vajíčka do dutin stromů, je mají bílá nebo světlá, aby je ve tmě jednoduše našli, přes den totiž vylétávají za potravou a na noc se je vracejí do hnízda zahřívát. Emu hnědý snáší černá vejce s olivově zelenými až inkoustovými odstíny tmavě modré. Proč? Klade je obvykle na zem v buši do tmavého vřesu. S barvou vajec nejvíce machruje kukačka: umí ji měnit podle toho, k jakému hostiteli je klade (rákosník, červenka, konipas,.....). Jak známo, kukačky nesedí na svých vlastních vejcích, ale snášejí je do cizích hnízd. Často pak z hnízda vyhodí aspoň jedno domácí vejce, aby to rodič nepoznal. Kukačka je takto schopná po lese roznést až 20 vajec.

.....

.....

A vaječní rekordmani? Můžeme říct, že největší vejce má pštros a nejmenší kolibřík, a bude to pravda. Stejně tak můžeme prohlásit, že nejmenší vejce je to pštrosí a největší snášejí kolibříci, a zase to bude pravda. Jak to? Jde o to, zda posuzujeme absolutní velikost, nebo ji vztahujeme k velikosti ptáka, který ho nakladl. Pštrosí vejce jsou ze všech ptačích vajec absolutně největší, ale v poměru k velikosti těla samice jsou nejmenší – představují pouhé 1 % její váhy. Naopak paní kolibříková klade vajíčka, která nejsou větší než lidský nehet, je to ovšem 1/4 její hmotnosti.

.....

.....

Vajíčko versus vejce. Jako vajíčko se označuje buňka v těle matky. Oplozená vaječná buňka je součástí žloutku, který je bohatý na tuky a bílkoviny a představuje zdroj živin pro vyvíjející se zárodek. Vaječná buňka postupuje vejcovodem a obaluje se bílkem jako ochrannou látkou, později získává i vápenitý obal, tedy skořápku. Ta je prodyšná, skrze póry k ptačímu zárodku propustuje vzduch. Teprve až samice vajíčko snese, označujeme ho jako vejce.

.....

.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Přiřaď čísla obrázků k odstavcům, kde se o nich píše.

1.

2.

3.

4.

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.